

**UCHWAŁA NR XXXV/772/13
RADY MIASTA KATOWICE**

z dnia 27 marca 2013 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia programu „Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu” na lata 2012-2013.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn.zm.) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 Nr 175, poz. 1362 z późn. zm).

**Rada Miasta Katowice
uchwała:**

- § 1. W uchwale nr XX/417/12 Rady Miasta Katowice z dnia 28.03.2012 r. w sprawie przyjęcia programu „Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu” na lata 2012-2013, dokonać zmiany w załączniku do uchwały, który otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Zobowiązać Prezydenta Miasta Katowice do wdrożenia wyżej wymienionego programu i złożenia sprawozdania z jego realizacji w terminie do 28 lutego 2014 r.
- § 3. Wykonanie uchwały powierzyć Prezydentowi Miasta Katowice.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Katowice

Jerzy Forajter

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/772/13
Rady Miasta Katowice
z dnia 27 marca 2013 r.

Program
CENTRUM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ
W NIKISZOWCU
Na lata 2012-2013

Realizowany w ramach Projektu „Damy Radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” – współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII: Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie: 7.1.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej – przyjętego Uchwałą Rady Miasta nr XXV/520/08 z 25.04.2008 i Uchwałą zmieniającą nr XXIX/620/08 z dnia 28.08.2008.

I. Tytuł programu

Program CENTRUM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ W NIKISZOWCU (PCAL Nikiszowiec)

II. Lokalizacja Programu.

Program realizowany będzie przede wszystkim na terenie osiedla Nikiszowiec i w najbliższym jego otoczeniu. Siedzibą Programu będą pomieszczenia wynajęte od Parafii św. Anny bądź inne, pozyskane na późniejszym etapie realizacji Programu (rok 2013) oraz na terenie instytucji lokalnych współpracujących z Programem.

III. Diagnoza – uzasadnienie Programu.

Program obejmuje swoim oddziaływaniem przede wszystkim zabytkową dzielnicę Nikiszowiec, którą zamieszkuje ok. 3500 mieszkańców oraz pośrednio także dzielnicę Janów. Łącznie oba te rejony zamieszkuje ok. 11,8 tys. mieszkańców. Odsetek osób korzystających stale ze świadczeń pomocy społecznej nie jest wysoki, co jednak nie stanowi istoty problemów osiedla i dzielnicy.

Podobnie jak w ubiegłym roku także w 2012 zmiana zarówno ta społeczna jak i przestrzenna to podstawowe pojęcie, jakie wiąże się z Nikiszowcem i działalnością Centrum Aktywności Lokalnej. Z jednej strony widać zmiany w postaci odnowionych elewacji, nawierzchni drogowych, zmiany w sposobie organizacji ruchu drogowego itp. Z drugiej znacznie wolniej zauważyć można zmiany społeczne i mentalne. Badania przeprowadzone na potrzeby Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Nikiszowca (ZPRN) i PCAL w 2011r. pokazują dość zróżnicowane oblicze społeczności. Powiększyło się grono organizacji pozarządowych w dzielnicy, poszerza się grono osób aktywnych, świadomie działających na rzecz rozwoju społeczności i osiedla. Realizowane są we współpracy z PCAL inicjatywy lokalne i projekty społeczne. Widać, zatem pewną „profesjonalizację” liderów tej społeczności – nabywanie coraz większych kompetencji i aspiracji do samodzielności. Druga strona to wciąż widoczna niewielka motywacja wśród wielu mieszkańców do podejmowania aktywności i włączania się w rozwiązywanie problemów Nikiszowca. Towarzyszy temu nieświadomość skąd biorą się zmiany i kto działa na rzecz tych korzystnych zmian. Dla większości są to zmiany korzystne, choć wciąż podkreślane są (i rzeczywiście występują) problemy związane z bezpieczeństwem (zwłaszcza wandalizm, zanieczyszczanie osiedla przez pseudokibiców i „graficiarzy”, dewastacje podwórek przez osoby nietrzeźwe), estetyką osiedla (słabe zagospodarowanie wewnętrznych dziedzińców, słaba aktywność mieszkańców do samodzielnej dbałości o te przestrzenie) dostępnością do już istniejących zasobów w zakresie spędzania czasu wolnego (np. „nowy” budynek szkoły – niewykorzystane przestrzenie, niedostępne dla mieszkańców - basen, sale gimnastyczne itp.). Zwiększeniu atrakcyjności turystycznej nie towarzyszy odpowiednia dbałość o infrastrukturę turystyczną (z jednej strony ograniczenia komunikacyjne na rynku a z drugiej brak inwestycji turystycznych w obszarze rynku, stanowiące dla mieszkańców zagrożenie stworzenia „pustki” na rynku). Widać zmiany w hierarchii problemów, w ich skali. Pojawiają się także frustracje związane ze zwiększeniem się kosztów życia w Nikiszowcu, dysonansem pomiędzy traktowaniem osiedla jako atrakcji turystycznej i jednocześnie nie zawsze dobrze przeprowadzanymi

i trafionymi inwestycjami w Nikiszowcu. Prawie 1/3 gospodarstw domowych w Nikiszowcu ma problemy z regularnym opłacaniem czynszu. W ślad za tym idzie perspektywa zagrożenia gentryfikacją osiedla. I nadal stereotypy myślowe na temat Nikiszowca dominują w przekonaniach mieszkańców innych dzielnic Katowic, co utrudnia dokonanie się rzeczywistej i pełnej zmiany w funkcjonowaniu osiedla. W dalszym ciągu społeczność Nikiszowca potrzebuje mobilizacji, podtrzymywania poziomu aktywności i rozszerzania kręgu „pozytywnie zakręconych” mieszkańców.

Podsumowując, mając na uwadze przeprowadzone w 2011r. badania należy za podstawowe problemy społeczne Nikiszowca należy uznać przede wszystkim:

- Niskie poczucie bezpieczeństwa, utrzymująca się zbyt duża ilość: aktów wandalizmu i czynów chuligańskich, a przy tym dalsza pasywność społeczności w podejmowaniu zdecydowanej reakcji na takie zdarzenia.
- W dalszym ciągu zauważalna dezintegracja społeczności i zniechęcenie do działań społecznych (niezauważanie zachodzących pozytywnych zmian, a podkreślanie np. trudności związanych z życiem w osiedlu zabytkowym).
- Słaba oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna dostępna w osiedlu i jego bezpośrednim sąsiedztwie, istniejąca infrastruktura lokalowa i sportowa nie w pełni wykorzystana (np. zasoby szkoły - pływalnia, boiska, sala gimnastyczna, pomieszczenia w budynku tzw. nowej szkoły).
- Problemy z opłacaniem czynszu i wynikające z tego zagrożenie gentryfikacją osiedla, wypieraniem aktualnych mieszkańców i wzrostem ilości mieszkań niezasiedlonych.
- Wzrost pasywności społeczności lokalnej, obojętność, marazm wskutek braku realnego wpływu na decyzje dotyczące Nikiszowca (nadal słaba reprezentacja w postaci organizacji pozarządowych, brak rady osiedla, rady jednostki pomocniczej itp.).
- Nadal relatywnie niska samodzielność lokalnych liderów, wymagających wsparcia w działaniach społecznych.
- Brak na terenie osiedla miejsca o charakterze klubu rozwojowego dla mieszkańców, w szczególności dla młodzieży. Miejsce to powinno być otwarte także dla mieszkańców innych dzielnic miasta, co wspomóc ma integrację społeczną. Ma to także znaczenie dla procesu zmiany niekorzystnego wizerunku Nikiszowca.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu wychodzi naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej dzielnicy, w tym także osób marginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Przyjęte założenia programu pozostają w zgodzie z Narodową Strategią Spójności oraz celami realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 i wpisują się w Poddziałanie 7.1.1. Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu wpisuje się w Miejską Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, realizowaną na podstawie uchwały Rady Miasta Katowice. Program ponadto wpisuje się w pełni w projekt Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Nikiszowca, realizując w formie pilotażu wybrane aspekty działań rewitalizacyjnych.

IV. Adresaci Programu.

Bezpośrednim odbiorcą Programu jest cała społeczność lokalna osiedla Nikiszowiec a także dzielnicy Janów – mieszkańcy, instytucje, organizacje i firmy lokalne zaangażowane w poprawę sytuacji społecznej w dzielnicy. Pośrednio Program adresowany jest także do całej społeczności Katowic, z uwagi na działania zmierzające do zmiany stereotypowego (negatywnego) postrzegania Nikiszowca przez mieszkańców innych dzielnic. Z uwagi na swój innowacyjny i rewitalizacyjny charakter Program ma znaczenie regionalne i ponadregionalne.

Bezpośrednim oddziaływaniem w ramach instrumentów aktywnej integracji planuje się objąć w okresie 2012 – 2013 łącznie ok. 33 uczestników Programu i otoczenie tych osób z tego ok. 18 w roku 2012 i ok. 15 w roku 2013.

V. Cel główny, cele szczegółowe Programu.

Cel główny:

Podniesienie poziomu integracji społecznej i aktywności lokalnej w osiedlu Nikiszowiec z uwzględnieniem dzielnicy Janów, sprzyjające procesom rewitalizacyjnym i przeciwdziałające zjawiskom wykluczenia społecznego.

Cele operacyjne (szczęgółowe):

1. Zainicjowanie i zrealizowanie w formie pilotażu bądź w formie docelowej, we współpracy z organizacjami i instytucjami lokalnymi przedsięwzięć ujętych w projekcie Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Nikiszowca.
2. Promocja Nikiszowca jako miejsca pozytywnej zmiany społecznej.
3. Zainicjowanie koalicji na rzecz powstania w Nikiszowcu placówki/ośrodka społeczno-kulturalnego.
4. Wspieranie idei powołania partnerstwa lokalnego na rzecz rewitalizacji osiedla Nikiszowiec.
5. Zwiększenie poziomu aktywności obywatelskiej poprzez podejmowanie i realizację inicjatyw społecznych przy wsparciu liderów i animatorów lokalnych w tym m.in. inicjatywy powołania Rady Osiedla.
6. Zwiększenie samodzielności lokalnych liderów i organizacji pozarządowych w zakresie realizacji działań animacyjnych i przedsięwzięć prospołecznych oraz pozyskiwania środków na realizację tych działań.
7. Poprawa kompetencji i umiejętności społecznych mieszkańców dzielnicy.
8. Zwiększenie dostępności mieszkańców do informacji na temat ich praw i obowiązków oraz sposobów rozwiązywania ważnych problemów życiowych.
9. Przeciwdziałanie utrwalaniu się bezradności i pogłębianiu marginalizacji społecznej wśród mieszkańców poprzez włączanie ich do życia społecznego dzielnicy.
10. Promocja idei organizowania społeczności lokalnej w klimacie partnerstwa instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych.
11. Zmiana postrzegania Nikiszowca w oczach społeczności miasta Katowice.

VI. Opis planowanych działań i metody realizacji Programu.

W Programie wykorzystywane będą różne metody i techniki pracy ze społecznością lokalną, w tym m.in. metoda CAL oraz najnowsza opracowywana obecnie w Polsce metodologia związana tzw. OSL (organizowaniem społeczności lokalnych). Działania będą realizowane w myśl podstawowych zasad wypracowanych przez PCAL Nikiszowiec tj.:

- Naszym klientem jest cała społeczność dzielnicy
- Angażujemy każdego, kto chce być aktywnym niezależnie od wieku i stanu posiadania
- Bazujemy na dobrej diagnozie społecznej
- Poszukujemy, szkolimy i wspieramy lokalnych liderów
- Kształtujemy postawy społeczne, zwiększamy kompetencje społeczne mieszkańców
- Pełnimy rolę pomostu pomiędzy władzą a mieszkańcami, uczymy sposobów komunikowania
- Wzmacniamy poczucie dumy i zadowolenia z mieszkania w takim miejscu jak Nikiszowiec
- Promujemy Nikiszowiec jako miejsce przyjazne ludziom, atrakcyjne do mieszkania i aktywności
- Inicjujemy i wspieramy inicjatywy w obszarze kultury, ekologii, turystyki, społeczeństwa obywatelskiego itp.
- Wspieramy powstawanie i rozwój organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej
- Prowadzimy akcje medialne – promujemy aktywną społeczność i samą dzielnicę
- Organizujemy i współorganizujemy duże imprezy integracyjne o znaczeniu lokalnymi i regionalnym.

Program będzie realizowany poprzez działania o charakterze środowiskowym oraz wykorzystanie instrumentów aktywnej integracji. Planuje się zastosowanie wobec każdego z 33 uczestników projektu i jego otoczenia co najmniej jednego **instrumentu aktywnej integracji** z następującego katalogu:

1. Organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną.
2. Organizacja i finansowanie uczestnictwa w grupach i klubach samopomocowych.
3. Organizacja i finansowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
4. Organizacja i finansowanie poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, mediacji rodzinnej oraz udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach, służące przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.
5. Organizacja i finansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.

W zakresie **działań o charakterze środowiskowym** przewiduje się realizację następujących przedsięwzięć.

1. Organizacja i współorganizacja we współpracy z organizacjami i instytucjami lokalnymi imprez integracyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych, w tym m.in.:

- Europejskie Święto Sąsiadów,
  - Odpust U Świętej Anny,
  - Jarmark na Nikiszu.
  - Inne przedsięwzięcia lokalne (np. koncerty, udział w przedsięwzięciach typu Industriada, Święto Krupnioka, jarmarki sztuki, inne wydarzenia sportowe, kulturalne, turystyczne itp.).
2. Inicjowanie, wsparcie w realizacji oraz realizacja w formie pilotażu, we współpracy z organizacjami i instytucjami lokalnymi ujętych w projekcie Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Nikiszowca.
  3. Edukacja społeczna i obywatelska:
    - organizacja i prowadzenie spotkań społeczności lokalnej,
    - organizacja spotkań i warsztatów tematycznych,
    - organizacja spotkań edukacyjnych.
  4. Wsparcie logistyczne i finansowe inicjatyw lokalnych zgłoszonych przez mieszkańców, w tym uczestników projektu, obejmujących sfinansowanie zakupu niezbędnych artykułów i organizację m.in. takich inicjatyw jak np.:
    - konkursy dla społeczności,
    - turnieje sportowe,
    - organizacja klubów i grup obywatelskich,
    - realizacja inicjatyw ekologicznych, krajoznawczych, turystycznych, edukacyjnych itp.
    - organizacja festynów,
    - zagospodarowywania przestrzeni wspólnych, placów zabaw i innych miejsc rekreacyjnych,
  5. Organizację wyjść i wyjazdów integracyjnych dla aktywnych uczestników życia społecznego w Nikiszowcu.
  6. Wsparcie logistyczne i edukacyjne lokalnych organizacji pozarządowych i grup obywatelskich w przygotowaniu projektów kulturalnych, społecznych, sportowych itp. oraz w działalności na rzecz rozwoju społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów społecznych.

VII. Rezultaty Programu:

1. Rezultaty miękkie:

- a) wzrost poziomu aktywności obywatelskiej i integracji społecznej wśród mieszkańców Nikiszowca i Janowa poprzez m.in. podejmowanie i realizację inicjatyw społecznych, działalność organizacji społecznych, lokalnych liderów i animatorów.
- b) Wzrost poziomu świadomości i wiedzy dotyczącej znaczenia działania w idei partnerstwa lokalnego np. w zakresie powstania klubu rozwojowego dla młodzieży, rady osiedla czy rozwoju działań rewitalizacyjnych w Nikiszowcu.

- c) wzrost samodzielności lokalnych liderów i organizacji pozarządowych w zakresie przedsięwzięć społecznych oraz pozyskiwania środków na realizację tych działań.
- d) rozwój lokalnych organizacji III sektora oraz podmiotów ekonomii społecznej.
- e) wzrost kompetencji i umiejętności społecznych mieszkańców dzielnic,
- f) poprawa postrzegania osiedla Nikiszowiec przez mieszkańców innych dzielnic.
- g) poprawa funkcjonowania społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia poprzez m.in. wzrost dostępu do informacji służących przywróceniu samodzielności życiowej, utrzymaniu mieszkania i udziału w życiu społecznym osiedla.

2. Rezultaty twarde:

- a) powstanie koalicji na rzecz powstania w Nikiszowcu klubu rozwojowego dla mieszkańców, w szczególności dla młodzieży,
- b) powstanie podwalin partnerstwa na rzecz rewitalizacji Nikiszowca,
- c) rozpoczęcie realizacji w formie pilotażu lub we współpracy z organizacjami lokalnymi co najmniej 3 podprojektów ujętych w projekcie Zintegrowanego Programu Rewitalizacji Nikiszowca,
- d) udzielenie wsparcia w ramach PIO średnio 8 osobom miesięcznie,
- e) zorganizowanie co najmniej 10 spotkań społeczności lokalnej,
- f) zorganizowanie przynajmniej 3 spotkań edukacyjnych.,
- g) zorganizowanie przynajmniej 2 treningów umiejętności i kompetencji społecznych,
- h) zorganizowanie we współpracy z instytucjami lokalnymi co najmniej 5 imprez o charakterze integracyjno-kulturalno-promocyjnym,
- i) zorganizowanie co najmniej 1 wyjazdu integracyjnego dla uczestników Programu.

VIII. Czas trwania i harmonogram Programu.

Program Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu będzie realizowany w okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2013r. Przewiduje się następujący harmonogram działań:

ZADANIE	Rok 2012												Rok 2013											
	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień	Styczeń	Luty	Marzec	Kwiecień	Maj	Czerwiec	Lipiec	Sierpień	Wrzesień	Październik	Listopad	Grudzień
Animacja lokalna	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
spotkania edukacyjno-prawne		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Poradnictwo indywidualne			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

grupowe																								
Imprezy integracyjno-kulturalno-promocyjne			x	x	x	x	x		x	x	x	x			x	x	x	x	x		x	x	x	x
TUS											x	x									x	x		
Klub społecznościowy (samopomocowy)		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Poczęstunek na spotkania społ. lokalnej	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Projekty związane z ZPRN		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Spotkania edukacyjne									x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wsparcie inicjatyw lokalnych	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wyjazd i wyjścia integracyjne												x		x		x	x							x

IX. Podział odpowiedzialności za realizację Programu.

Dla zapewnienia realizacji programu niezbędne będzie:

- Etat koordynatora programu (specjalista pracy socjalnej – koordynator – animator lokalny). Od VIII 2012r. za koordynację programu odpowiadać będzie koordynator projektu z ramienia partnera – Stowarzyszenia Fabryka Inicjatyw Lokalnych.
- Etat animatora lokalnego – organizatora społeczności lokalnej zapewniony przez partnera od VIII 2012r.
- Etat pracownika socjalnego
- Organizacja miejsca pracy w dzielnicy na terenie Parafii św. Anny.
- Zaangażowanie osób, firm i organizacji realizujących poszczególne działania i instrumenty w ramach Programu.

W zakresie środków rzeczowych niezbędne będzie:

- Zakup materiałów biurowych na realizację zadań i działania administracyjne (koszty administracyjne).
- Zapewnienie środków na dostęp do Internetu, połączenia telefoniczne, przejazdy.

- Zapewnienie środków na organizację spotkań społeczności, spotkań edukacyjnych, treningów, działalności klubu samopomocy, poradnictwa grupowego i indywidualnego itp.
- Zapewnienie środków na organizację lub współorganizację z partnerami lokalnymi imprez i spotkań integracyjnych, kulturalnych, promocyjnych, itp.
- Zapewnienie środków na wsparcie finansowe inicjatyw aktywnych mieszkańców i grup obywatelskich.
- Zapewnienie środków na marketing i promocję.

Do realizacji poszczególnych działań w ramach Programu zatrudniane będą osoby na umowę zlecenie oraz - w ramach odpowiednich procedur - zlecane usługi podmiotom gospodarczym i organizacjom. Do VII 2012r. osobą odpowiedzialną za realizację programu jest specjalista pracy socjalnej – koordynator – animator lokalny, podległy bezpośrednio Zastępcy Dyrektora MOPS. Zgodnie z założeniami projektu systemowego – realizacji projektu w partnerstwie od VIII 2012r. odpowiedzialność za realizację programu i jego zarządzanie leży po stronie organizacji partnerskiej i jest zgodne z ideą, metodyką i specyfiką towarzyszącymi programowi od początku jego działania. .

X. Sposób i źródła finansowania Programu.

Program współfinansowany będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, Priorytetu VII, Działania 7.1. Podziałania 7.1.1. Budżetu Państwa oraz z budżetu Miasta Katowice w ramach wkładu własnego MOPS określonego w uchwale budżetowej dla projektu „Damy radę – program aktywizacji społecznej i zawodowej w Katowicach”.

Budżet będzie realizowany zgodnie z umową o dofinansowaniu projektu systemowego „Damy radę – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Katowicach” na lata 2012-2013. Całkowity koszt programu wyniesie:

wyniesie:	139 989,50 w 2012 roku
	117 982,00 w 2013 roku
Łącznie:	257 971,50 w latach 2012-2013